

**SEZAI KARAKOÇ'UN "MASAL" ADLI ŞİİRİNE
GÖSTERGEBİLİMSEL BİR YAKLAŞIM**
*A SEMIOTIC APPROACH TO THE POEM OF SEZAI KARAKOÇ'S
CALLED "FABLE"*

Zehra ERGEÇ*

Özet

20 yüzyılda gelişen ve mimariden antropolojiye; reklamdaki sinemaya, metin bilimden dilbilime kadar pek çok sahada kendine uygulama alanı bulan göstergebilim, disiplinler arası bir kuramdır.

Yapısal kökenli olan göstergebilim, edebi eserlerin anlaşılmasında kullanılan tutarlı bir yöntemdir. Göstergeleri temel alarak inceleyen bu yöntem, metinlerdeki anlam katmanları belirler.

Çalışmamızda, göstergebilimsel eleştiri yönteminin temel ilkeleri açıklanmış ve Sezai Karakoç'un "Masal" adlı şiirine göstergebilim eleştiri yöntemi uygulanmıştır. Göstergebilimin araçları kullanılarak çözümlenen metnin, yüzeyden derine üretim koşullarını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göstergebilim, Sezai Karakoç, "Masal" Şiiri.

Abstract

Semiotics developed in the 20th century and finding a field of application for itself in a wide area which ranges from architecture to anthropology, advertisement to cinema, text of science to linguistics is an interdisciplinary theory.

Semiotics, which has structural origin, is a coherent method used in understanding literary works. This method examining the basis of signs determines the meaning segments in texts.

In the our study, the basic principles of semiotic criticism methods are explained and the semiotic criticism method is applied to the poem of Sezai Karakoç's called "Fable". Text is intended to demonstrate by using the tools of semiotics is to determine the surface to deep production conditions.

Keywords: Semiotics, Sezai Karakoç, the poem called "Fable".

* Arş. Gör., Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Giriş

Göstergebilim (semiotics) terimi, “gösterge ve gösterge dizgelerini inceleyen bir bilim dalı” olarak tanımlanabilir.

20.yy’ın başlarında temeli atılan çağdaş göstergebilim, Amerikalı filozof *Charles Sanders Peirce* (1839-1914), İsviçreli dilbilimci *Ferdinand de Saussure* (1857-1913) ve Rus Biçimcilerin öncülüğünde gelişir.

Göstergebilimin mimari, sanat, edebiyat, reklam, toplum, sinema vb. birçok alt dalı bulunur. Çalışmamızda göstergebilimin ilkeleri, bir anlatı türü olan şiire uygulanacağı için *yazınsal* ya da *edebî göstergebilim* (literary semiotics) üzerinde durulacaktır.

Göstergebilimsel bir çözümleme, araştırmacıyı metin dışına yöneltmek yerine; araştırmacının metni, metinden hareketle inceleyebilmesini, değerlendirebilmesini ve yorumlayabilmesini sağlar. Bu yöntemle kurmaca metnin biçimi açığa çıkarılır.

Göstergebilim çözümleme yönteminde üç aşamanın varlığından söz edebiliriz: *anlatı düzeyi*, *söylem düzeyi* ve *mantıksal-anlamsal düzey*. Anlatı ve söylem düzey metnin yüzeysel yapısını; mantıksal-anlamsal düzey ise derin yapıyı ortaya çıkarır.

Çalışmamızda, göstergebilimin yazınsal çözümlemeye ortaya koyduğu araçlar kullanılarak Sezai Karakoç’un “Masal” adlı şiirinin yüzeyden derine anlamsal oluşum aşamaları gösterilmeye çalışılacaktır.

1. “Masal” Şiirinin Anlatı Düzeyi

Anlatı düzeyinde yapılacak ilk işlemlerden biri olan *kesitleme*, metnin anlam kavşaklarını gösterecek olan *okuma birimlerine* ayrılmasıdır.

Kabul görmüş çeşitli kesitleme ölçütleri mevcuttur.¹ Çalışmamızda “Masal” şiirinin kesitlere ayrılmasında çözümleyici bir yol gösteren *kişi ayrılığına göre kesitleme* ölçütü olarak kullanılmıştır. *Kişi ayrılığına göre kesitleme*, bir metinde ortaya çıkan her yeni eyleyenin kıstas alınmasıyla oluşturulan bir kesitleme yöntemidir.

¹“1. Basımsal ayrılığa göre kesitleme, 2.Zamansal ayrılığa göre kesitleme, 3.Uzamsal ayrılığa göre kesitleme, 4.Kişi ayrılığına göre kesitleme, 5.Mantıksal ayrılığa göre kesitleme ” geçerliliği uygun bulunmuş kesitleme ölçütleridir. Daha geniş bilgi için bkz.: Mehmet Rifat (2007). *Homo Semioticus ve Genel Göstergebilim Sorunları*, İstanbul: YKY, s.104

1.1. "Masal" Şiirinin Ketsilere Ayrılması

I. Kesit:

Doğuda bir baba vardı
Batı gelmeden önce
Onun oğulları batıya vardı

II. Kesit:

Birinci oğul batı kapılarında
Büyük törenlerle karşılandı
Sonra onuruna büyük şölen verdiler
Söylevler söylediler babanın onuruna
Gece olup kuştüyü yastıklar arasında
Oğul masmavi şafağın rüyasında
Bir karaltı yavaşça tüy gibi daldı içeri
Öldürdüler onu ve gömdüler kimsenin bilmediği bir yere

III. Kesit:

Baba bunu havanın ansızın kabaran gözyaşından anladı
Öcünü alsın diye kardeşini yolladı

IV. Kesit:

İkinci oğul Batı ülkesinde
Gezerken bir ırmak kıyısında
Bir kıza rastladı dağların tazeliğinde
Bal arılarının taşıdığı tozlardan
Ayna hamurundan ay yankısından
Samanyolu aydınlığından inci korkusundan
Gül tütününden doğmuş sanki
Anne doğurmamış da gök doğurmuş onu
Saçlarını güneş destelemiş
Yıllarca peşinden koştu onun
Kavuşamadı ama ona
Batı bir uçurum gibi girdi aralarına
Sonra bir kış günü soğuk bir rüzgâr
Alıp götürdü onu
Ve ikinci oğulu
Sivri uçurumların ucunda
Buldular onulmaz çılgınlıkların avucunda
Baba yağmurlardan anladı bunu
Yağmur suları acı ve buruktu

V. Kesit:

İşin künhüne varsın diye
Yolladı üçüncü oğlunu
Üçüncü oğul Batıda
Çok aç kaldı ezildi yıkıldı
Ama bir iş buldu bir gün bir mağazada
Açlığı gidince kardeşlerini arayacaktı
Fakat batının büyüğü ağır bastı
İş çoktu kardeşlerini aramaya vakit bulamadı
Sonra büsbütün unuttu onları
Şef oldu buyruğunda birçok kişi
Kravat bağlamasını öğrendi geceleri
Gün geldi mağazası oldu onu parmakla gösterdiler
Patron oldu ama hala uşaktı
Ruhunda uşaklık yuva yapmıştı çünkü

VI. Kesit:

Bir gün bir hemşehrisi onu tanıdı bir gazinoda
Ondan hesap sordu o da
Sırf utançtan babasına
Bir çek gönderdi onunla
Baba bu kağıdın neye yarayacağını bilemedi
Yırttı ve oynasınlar diye köpek yavrularına attı
Bu yüklü çeki

VII. Kesit:

İyice yaşlanmıştı ama
Vazgeçmedi koyduğundan kafasına
Dördüncü oğlunu gönderdi Batıya
Dördüncü oğul okudu bilgin oldu
Kendi oymak ve ülkesini
Kendi görenek ve ülküsünü
Günü geçmiş bir uygarlığa yordu
Kendisi bulmuştu gerçek uygarlığı
Batı bilginleri bunu kutladı
O da silindi gitti binlercesi gibi
Baba bunu da öğrendi sihirli tabiat diliyle
Kara bir süt akmıştı bir gün evin kutlu koyunundan

VIII: Kesit:

Beşinci oğul bir şairdi
Babanın git demesine gerek kalmadan
Geldi ve batının ruhunu sezdi
Büyük şiirler tasarladı trajik ve ağır
Batının uçarılığına ve doğunun kaderine dair
Topladı tomarlarını geri dönmek istedi
Çöllerde tekrar ede ede şiirlerini
Kum gibi eridi gitti yollarda

IX. Kesit:

Sıra altıncı oğulda
O da daha batı kapılarında görünür görünmez
Alıştırdılar tatlı zehirli sulara
İçkiler içti
Kaldırım taşlarını saymaya kalktı
Ev sokak ayırmadı
Geceyi gündüzle karıştırdı
Kendisi de bir gün karıştı karanlıklara

X. Kesit:

Baba ölmüştü acısından bu ara

XI. Kesit:

Yedinci oğul büyümüşü baka baka ağaçlara
Baharın yazın güzün kışın sırrına ermişti ağaçlarda
Bir alinyazısı gibiydi kuruyan yapraklar onda
Bir de o talihini denemek istedi
Bir şafak vakti Batıya erdi
En büyük Batı kentinin en büyük meydanında
Durdu ve tanrıya yakardı önce
Kendisini değiştiremesinler diye
Sonra ansızın ona bir ilham geldi
Ve başladı oymaya olduğu yeri
Başına toplandı ve baktılar Batılılar
O aldırmadı bakışlara
Kazdı durmadan kazdı
Sonra yarı beline kadar girdi çukura
Kalabalık büyümüş çok büyümüşü
O zaman dönüp konuştu:
Batılılar!

Bilmeden
Altı oğlunu yuttuğunuz
Bir babanın yedinci oğluyum ben
Gömülmek istiyorum buraya hiç değişmeden
Babam öldü acılarından kardeşlerimin
Ruhunu üzmem istemem babamın
Gömün beni değiştirmeden
Doğulu olarak ölmek istiyorum ben
Sizin bir tek ama büyük bir gücünüz var:
Karşınızdakini değiştirmek
Beni öldürseniz de çıkmam buradan
Kemiklerim değişecek toz ve toprak olacak belki
Fakat değişmeyecek ruhum
Onu kandırmak için boşuna dil döktüler
Açlıktan dolayı çıkar diye günlerce beklediler
O gün gün eridi ama çıkmadı dayandı
Bu acıdan yer yarıldı gök yarıldı
O nurdan bir sütuna döndü göğe uzandı
Batı bu sütunu ortadan kaldırmaktan aciz kaldı

XII. Kesit:

Hâlâ onu ziyaret ederler şifa bulurlar
En onulmaz yarası olanlar
Ta kalblerinden vurulmuş olanlar

Yüreğinde insanlıktan bir iz taşıyanlar

1.2. "Masal" Şiirinin Anlatı İzlenesi

"Başlangıç durumunu sonuç durumuna ulaştıran temel dönüşümün gerçekleşme süreci ya da daha teknik bir anlatımla bir edim sözcüğünün bir durum sözcüğünü etkileyip yeni bir durum sözcüğüne dönüştürmesi süreci"² anlatı izlenesi olarak adlandırılır.

Anlatı izlenesi *eyletim*, *edinç*, *edim* ve *yaptırım* olmak üzere dört evreden oluşur. Özne, gönderici ile ilişki kurar ve aralarında bir sözleşme yapılır (*eyletim*); bu aşamadan sonra özne, *yapma edincini* kazanır (*edinç*); özne değer nesnesine ulaşmak için çaba sarfeder (*edim*); sonuç olarak da özneye amacına ulaşmış durumda olduğuna göre ödüllendirici ya da cezalandırıcı *yaptırım* uygulanır.

² Mehmet Rifat (2007). *Homo Semioticus ve Genel Göstergebilim Sorunları*, İstanbul: YKY, s.41

Anlatı izlencesindeki aşamaların çözümlenmesinde, anlatı kişilerini yaptıkları eylemlere göre işlev sınıflarına ayırma işlemine gidilir. Anlatı eyleyenlerinin tasnifinde birbirinden farklı sayılar ortaya konulur. “Çalışmalarında Nikiforov, Propp, Lévi-Strauss ve Souria’nun yöntembilimlerinden yararlanan A. J. Greimas’ın eyleyen örnekçesi, hepsinin bir sonucu ve özeti olarak daha tutarlı görünür. Dizisel (Propp) ve dizimsel (Lévi-Strauss) bir inceleme türü ile kendi modelini oluşturur. Greimas’ın altı eyleyeni Propp’un eyleyenlerinin yeniden yorumlanmasıdır denilebilir.”³ Çalışmamızda Greimas’ın altı eyleyenden oluşan; Gönderen (Gn), Gönderilen (Gln), Özne (Ö), Nesne (N), Yardımcı (Yrd), Engelleyici (Eng) şeklindeki eyleyenler şemasından yararlanılmıştır.

Değer nesnesinin elde edilmesinde Özneyi harekete geçirerek anlatının başlamasını tetikleyen eyleyen, Gönderen; anlatıda ulaşılmak istenilen, arayışın konusu olan öge, Nesne; gönderenle sözleşme yaparak arayışın konusu olan nesneyi elde etmekle görevlendirilen eyleyen, Özne; değer nesnesine ulaşmada Özneye kolaylık sağlayan eyleyen, Yardımcı; Öznenin değer nesnesine kavuşmasına karşı çıkan eyleyen, Engelleyici; “arayışın konusu olan Nesne’yi öznenin arayışı sonunda elde eden ve Özne’yi ödüllendiren eyleyen. Özne’nin başarısızlığı karşısında da onu başlangıçta yapılan anlaşma gereği cezalandıracak olan eyleyen.”⁴ aynı zamanda eylemin kendisi için gerçekleştirildiği eyleyen Gönderilen olarak tanımlanabilir.

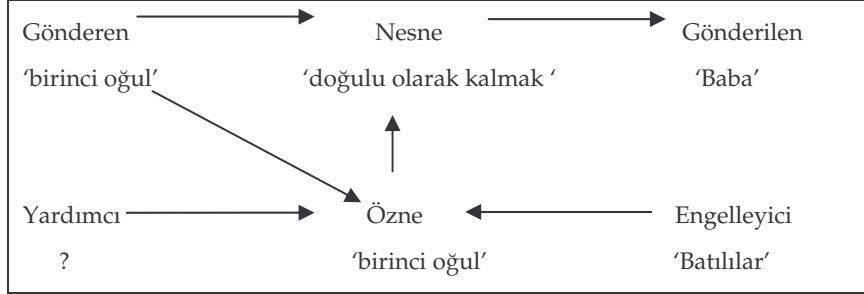
Karakoç’un “Masal” adlı şiirinin yüzeyden derine anlamsal oluşum aşamaları gösterebilmek için 12 kesite ayırdığımız şiirin anlatı izlencesi ve eyleyenler şemasını inceleyelim:

II. kesitin anlatı izlencesinde birinci oğul (Ö3), koşullandırıcı bir rol üstlenen gönderici konumunda yine kendisidir. Kendi iç sesini dinler ve eyletim aşaması gerçekleşir. Birinci oğul bu aşamadan sonra *yapma edincini* kazanarak *edinç* evresine geçer. *Edim* aşamasında birinci oğul (Ö3), *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesine ulaşmak için uzamını değiştirerek Batıya ulaşır ve *doğulu olarak kalmak* için çaba sarf eder. Birinci oğul (Ö3), *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesini gerçekleştirmek için çıktığı yolculukta kendini Batının büyüüne kaptırır. Batılıların göstermiş itibardan etkilenir ve asıl amacından uzaklaşır. Batılılar tarafından öldürülür ve *kimsenin bilmediği bir yere* gömülür. Birinci oğul (Ö3), değer nesnesini elde edemediği için *yok oluş* şeklinde *cezalandırıcı* bir yapıtımla karşılaşır.

³ Doğan Günay (2002). *Göstergebilim Yazıları*, İstanbul: Multilingual yay., s.61

⁴ Mehmet Rifat (2009). *Göstergebilimin ABC’si*, İstanbul: Say yay., s.74

II. kesitin eyleyenler şeması şu şekildedir:

Eyleyenler Şeması 1

Şiirde, eyleyenler şemasında *öznenin göndericisi* somuttur. Birinci oğul (Ö3), yine kendisi tarafından uzamını değiştirmeye yöneltilir. Birinci oğul, eyleme geçmesinde yönlendirici rol oynadığı için hem *eyleten özne* hem de *güçlül (eyletilen) özne*dir. Aynı zamanda Ö3, edim aşamasında eylemi gerçekleştiren olduğu için de *gerçekleştirici özne*dir.

Ö3'in değer nesnesi olan "*doğulu olarak kalmak*" isteği soyuttur.

Ö3'in değer nesnesine ulaşmasındaki *engelleyici*, Batılılardır.

Özne'nin yani Ö3'ün eyleminin sonuçlarını alan ve kendisi için eylemin gerçekleştirildiği kişi olan Baba (Ö1), *gönderilen* konumundadır.

İzlenenin başlangıcında şu durum söz konusu idi: [Ö3 V N]⁵
→Yani başlangıçta, özne değer nesnesinden ayrıdır.

Sonuç durumunda ise şu durum söz konusudur: [Ö3 V N]⁶→ özne, anlatının başında değer nesnesinden ayrı olduğu gibi anlatının sonunda da değer nesnesinden ayrıdır. Değer nesnesine kavuşamayan özne *onurlandırıcı sınamada* başarısız olduğu için *yok oluşla* cezalandırılır.

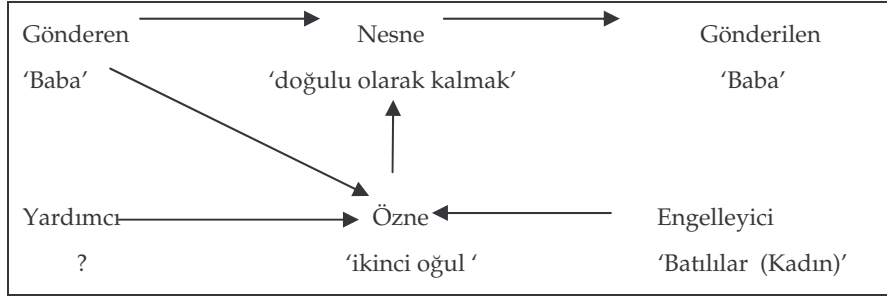
III. ve IV. kesitin anlatı izlencesinde ikinci oğul (Ö5), koşullandırıcı bir rol üstlenen gönderici konumundaki Babası (Ö1) ile ilişki kurar ve aralarında bir sözleşme yapılarak *eyletim* aşaması gerçekleşir. İkinci oğul bu aşamadan sonra *yapma edincini* kazanarak *edinç* evresine geçer. *Edim* aşamasında ikinci oğul (Ö5), göndericiyle yaptığı sözleşme gereği *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesine ulaşmak için uzamını değiştirerek Batıya ulaşır ve *doğulu olarak kalmak* için çaba sarf eder. İkinci oğul (Ö5), *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesini gerçekleştirmek için çıktığı yolculukta bir kızı âşık olur ve onun peşinden giderek asıl amacından uzaklaşır. İkinci

⁵ (Ö3, birinci oğul; N değer nesnesi "*doğulu olarak kalmak*"; V, ayrışımı temsil eder.)

⁶ (Ö3, birinci oğul; N değer nesnesi "*doğulu olarak kalmak*"; V, ayrışımı temsil eder.)

oğul (Ö5), değer nesnesini elde edemediği için *yok oluş* şeklinde *cezalandırıcı* bir yaptırımla karşılaşır.

III. ve IV. kesitin eyleyenler şeması şu şekildedir:

Eyleyenler Şeması 2

Şiirde, eyleyenler şemasında *öznenin göndericisi* somuttur. İkinci oğul (Ö5), babası (Ö1) tarafından uzamını değiştirmeye yöneltilir. (Ö1), (Ö5)'i eyleme geçmesinde onu etkileyip üzerinde yönlendirici rol oynadığı için *eyleten öznedir*.

Ö5'in değer nesnesi olan "*doğulu olarak kalmak*" isteği soyuttur.

Ö5'in harekete geçmesi Ö1 tarafından tetiklendiği için Ö5, *gücül* (eyletilen) öznedir. Aynı zamanda Ö5, edim aşamasında eylemi gerçekleştiren olduğu için de *gerçekleştirici* öznedir.

Özne'nin yani Ö5'in eyleminin sonuçlarını alan ve kendisi için eylemin gerçekleştirildiği kişi olan Baba (Ö1), *gönderilen* konumundadır.

Ö5'in değer nesnesine ulaşmasındaki *engelleyiciler*, Batı ve onu asıl amacından uzaklaştırdığı için ırmak uzamında karşılaştığı "kız" (Ö6) dır.

Ö6, şiirde herhangi bir eylem yapmayıp sadece betimlendiği için *durum öznesidir*: "*dağların tazeliğinde/ Bal arılarının taşıdığı tozlardan/ Ayna hamurundan ay yankısından/Samanyolu aydınlığından inci korkusundan/ Gül tütününden doğmuş sanki/ Anne doğurmamış da gök doğurmuş onu/Saçlarını güneş destelemiş*"

İzlencenin başlangıcında şu durum söz konusu idi: [Ö5 V N]⁷
→Yani başlangıçta, özne değer nesnesinden ayrıdır.

Sonuçta ise şu durum söz konusudur: [Ö5 V N]⁸→ özne, anlatının başında değer nesnesinden ayrı olduğu gibi anlatının sonunda da değer

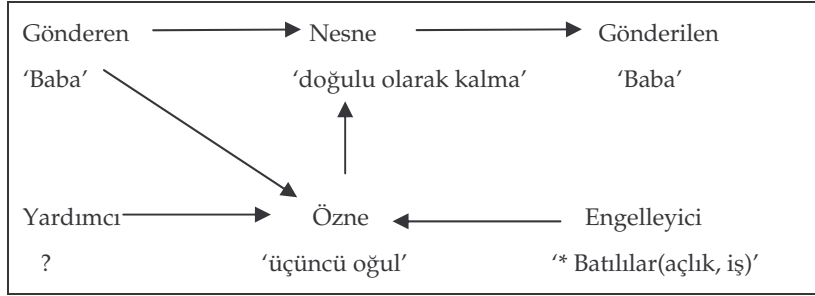
⁷ (Ö5, ikinci oğlu; N değer nesnesi "doğulu olarak kalmak"; V, ayrışımı temsil eder.)

⁸ (Ö5, ikinci oğlu; N değer nesnesi "doğulu olarak kalmak"; V, ayrışımı temsil eder.)

nesnesinden ayrıdır. Değer nesnesine kavuşamayan özne *onurlandırıcı sınamada* başarısız olduğu için *yok oluşla* cezalandırılır.

V. ve VI. kesitin anlatı izlencesinde üçüncü oğul (Ö7), koşullandırıcı bir rol üstlenen gönderici konumundaki Babası (Ö1) ile ilişki kurar ve aralarında bir sözleşme yapılarak *eyletim* aşaması gerçekleşir. Üçüncü oğul bu aşamadan sonra *yapma edincini* kazanarak *edinç* evresine geçer. *Edim* aşamasında üçüncü oğul (Ö7), göndericiyle yaptığı sözleşme gereği *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesine ulaşmak için uzamını değiştirerek Batıya ulaşır ve *doğulu olarak kalmak* için çaba sarf eder. Üçüncü (Ö7), *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesini gerçekleştirmek için çıktığı yolculukta açlık ve maddiyat engeline takılarak asıl amacından uzaklaşır. Üçüncü oğul (Ö7) için hedefe ulaşmada bir araç olan maddî unsurlar, hedefin kendisi olmaya başlayınca asıl gâyesini unuttur. Yeni edindiği 'değerler', onu uşak mizaçlı biri hâline getirir ve özünü koruyarak *doğulu olarak kalmayı* başaramayan üçüncü oğul (Ö7), değer nesnesini elde edemediği için *yok oluş* şeklinde *cezalandırıcı* bir yaptırımla karşılaşır.

V. ve VI. kesitin eyleyenler şeması şu şekildedir:

Eyleyenler Şeması 3

Şiirde, eyleyenler şemasında *öznenin göndericisi* somuttur. Üçüncü oğul (Ö7), babası (Ö1) tarafından uzamını değiştirmeye yöneltilir. (Ö1), (Ö7)'yi eyleme geçmesinde onu etkileyip üzerinde yönlendirici rol oynadığı için *eyleten öznedir*.

Ö7'in değer nesnesi olan "*doğulu olarak kalmak*" isteği soyuttur.

Ö7'nin harekete geçmesi Ö1 tarafından tetiklendiği için Ö7, *güçlül (eyletilen) öznedir*. Aynı zamanda Ö7, edim aşamasında eylemi gerçekleştiren olduğu için de *gerçekleştirici öznedir*.

Özne'nin yani Ö7'nin eyleminin sonuçlarını alan ve kendisi için eylemin gerçekleştirildiği kişi olan Baba (Ö1), *gönderilen* konumundadır.

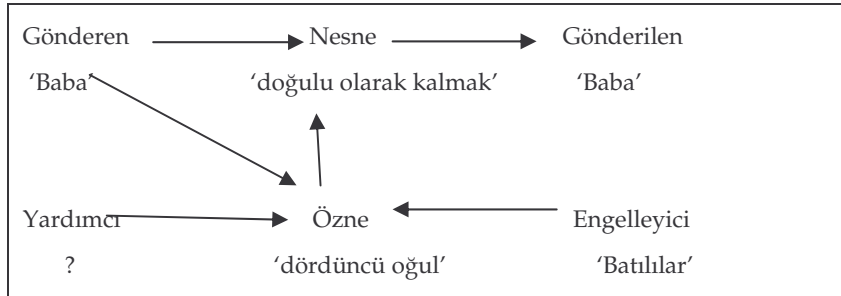
Ö7'in değer nesnesine ulaşmasındaki *engelleyiciler*, " Batılılar, açlık ve iş"tir.

İzlenenin başlangıcında şu durum söz konusu idi: [Ö7 V N]⁹
→Yani başlangıçta, özne değer nesnesinden ayrıdır.

Sonuçta ise şu durum söz konusudur: [Ö7 V N]¹⁰→ özne, anlatının başında değer nesnesinden ayrı olduğu gibi anlatının sonunda da değer nesnesinden ayrıdır. Değer nesnesine kavuşamayan özne onurlandırıcı sınamada başarısız olduğu için yok oluşla cezalandırılır.

VII. kesitin anlatı izlenesinde dördüncü oğul (Ö11), koşullandırıcı bir rol üstlenen gönderici konumundaki Babası (Ö1) ile ilişki kurar ve aralarında bir sözleşme yapılarak *eyletim* aşaması gerçekleşir. Dördüncü oğul bu aşamadan sonra *yapma edincini* kazanarak *edinç* evresine geçer. *Edim* aşamasında dördüncü oğul (Ö11), göndericiyle yaptığı sözleşme gereği *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesine ulaşmak için uzamını değiştirerek Batıya ulaşır ve *doğulu olarak kalmak* için çaba sarf eder. Dördüncü oğul (Ö11), *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesini gerçekleştirmek için çıktığı yolculukta asıl amacından uzaklaşır. Dördüncü oğul (Ö11) okur, bilgin olur fakat "kendi görenek ve ülküsünü günü geçmiş bir uygarlık" olarak görür. Bu düşüncesi onu kendi değerlerinden uzaklaştırır ve *doğulu olarak kalmayı* başaramayan dördüncü oğul (Ö11), değer nesnesini elde edemediği için *yok oluş* şeklinde *cezalandırıcı* bir yaptırımla karşılaşır.

VII. kesitin eyleyenler şeması şu şekildedir:

Eyleyenler Şeması 4

Şiirde, eyleyenler şemasında *öznenin göndericisi* somuttur. Dördüncü oğul (Ö11), babası (Ö1) tarafından uzamını değiştirmeye yöneltilir. (Ö1),

⁹ (Ö7, üçüncü oğlu; N değer nesnesi "doğulu olarak kalmak"; V, ayrışımı temsil eder.)

¹⁰ (Ö7, üçüncü oğlu; N değer nesnesi "doğulu olarak kalmak"; V, ayrışımı temsil eder.)

(Ö11)'i eyleme geçmesinde onu etkileyip üzerinde yönlendirici rol oynadığı için *eyleten öznedir*.

Ö11'in değer nesnesi olan "*doğulu olarak kalmak*" isteği soyuttur.

Ö11'in harekete geçmesi Ö1 tarafından tetiklendiği için Ö11, *gücül (eyletilen)* öznedir. Aynı zamanda Ö11, edim aşamasında eylemi gerçekleştiren olduğu için de *gerçekleştirici* öznedir.

Özne'nin yani Ö11'in eyleminin sonuçlarını alan ve kendisi için eylemin gerçekleştirildiği kişi olan Baba (Ö1), *gönderilen* konumundadır.

Ö11'in değer nesnesine ulaşmasındaki *engelleyiciler*, Batılılar olarak düşünülebilir. Ö11 okuduğu batılı yazarların eserlerden dolayı kendi değerlerine sırt çevirmiş, geçmişini hiçe saymıştır.

İzlencenin başlangıcında şu durum söz konusu idi: [Ö11 V N]¹¹
→Yani başlangıçta, özne değer nesnesinden ayrıdır.

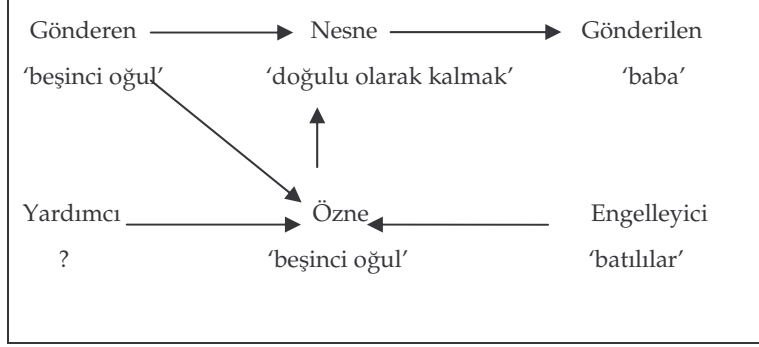
Sonuçta ise şu durum söz konusudur: [Ö11 V N]¹²→ özne, anlatının başında değer nesnesinden ayrı olduğu gibi anlatının sonunda da değer nesnesinden ayrıdır. Değer nesnesine kavuşamayan özne onurlandırıcı sınamada başarısız olduğu için yok oluşla cezalandırılır.

VIII. kesitin anlatı izlencesinde, beşinci oğul (Ö12), koşullandırıcı bir rol üstlenen gönderici konumunda yine kendisidir. Kendi iç sesini dinler ve *eyletim* aşaması gerçekleşir. Beşinci oğul bu aşamadan sonra *yapma edincini* kazanarak *edim* evresine geçer. *Edim* aşamasında beşinci oğul (Ö12), *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesine ulaşmak için uzamını değiştirerek Batıya ulaşır ve *doğulu olarak kalmak* için çaba sarf eder. Beşinci oğul (Ö12), *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesini gerçekleştirmek için çıktığı yolculukta "*batının uçarılığına ve doğunun kaderine dair*" yazdığı trajik şiirlerle meşgul olur ve asıl amacından uzaklaşır. Beşinci oğul (Ö12), değer nesnesini elde edemediği için "*kum gibi eriyerek*" *yok oluş* şeklinde *cezalandırıcı* bir yaptırımla karşılaşır.

¹¹ (Ö11, dördüncü oğlu; N değer nesnesi "*doğulu olarak kalmak*"; V, ayrışımı temsil eder.)

¹² (Ö11, dördüncü oğlu; N değer nesnesi "*doğulu olarak kalmak*"; V, ayrışımı temsil eder.)

VII. kesitin eyleyenler şeması şu şekildedir:

Eyleyenler Şeması 5

Şiirde, eyleyenler şemasında öznenin göndericisi somuttur. Beşinci oğul (Ö12), yine kendisi tarafından uzamını değiştirmeye yöneltilir. Beşinci oğul, eyleme geçmesinde yönlendirici rol oynadığı için hem *eyleten özne* hem de *gücül (eyletilen) özne*dir. Aynı zamanda Ö5, edim aşamasında eylemi gerçekleştiren olduğu için de *gerçekleştirici özne*dir.

Ö12'nin değer nesnesi olan "*doğulu olarak kalmak*" isteği soyuttur.

Özne'nin yani Ö12'nin eyleminin sonuçlarını alan ve kendisi için eylemin gerçekleştirildiği kişi olan Baba (Ö1), *gönderilen* konumundadır.

Ö12'nin değer nesnesine ulaşmasındaki *engelleyici*, Batılardır.

İzlenenin başlangıcında şu durum söz konusu idi: [Ö12 V N]¹³
→Yani başlangıçta, özne değer nesnesinden ayrıdır.

Sonuçta ise şu durum söz konusudur: [Ö12 V N]¹⁴→ özne, anlatının başında değer nesnesinden ayrı olduğu gibi anlatının sonunda da değer nesnesinden ayrıdır. Değer nesnesine kavuşamayan özne *onurlandırıcı sınamada* başarısız olduğu için *yok oluşla* cezalandırılır.

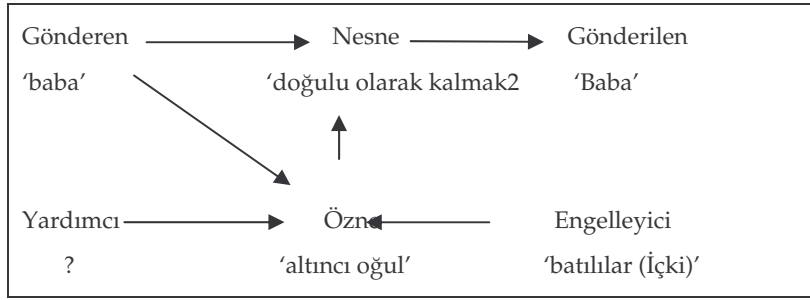
IX. kesitin anlatı izlenesinde altıncı oğul (Ö13), koşullandırıcı bir rol üstlenen gönderici konumundaki Babası (Ö1) ile ilişki kurar ve aralarında bir sözleşme yapılarak *eyletim* aşaması gerçekleşir. Altıncı oğul bu aşamadan sonra *yapma edincini* kazanarak *edim* evresine geçer. *Edim* aşamasında altıncı oğul (Ö13), göndericiyle yaptığı sözleşme gereği *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesine ulaşmak için uzamını değiştirerek Batıya ulaşır ve *doğulu olarak kalmak* için çaba sarf eder. Altıncı oğul (Ö13), *doğulu*

¹³ (Ö12, beşinci oğul; N değer nesnesi "*doğulu olarak kalmak*"; V, ayrışımı temsil eder.)

¹⁴ (Ö12, beşinci oğul; N değer nesnesi "*doğulu olarak kalmak*"; V, ayrışımı temsil eder.)

olarak kalmak olan değer nesnesini gerçekleştirmek için çıktığı yolculukta Batılılar tarafından “tatlı zehirli sulara” alıştırılır. İçki engeline takılarak asıl amacından uzaklaşan *doğulu olarak kalmayı* başaramayan altıncı oğul (Ö13), değer nesnesini elde edemediği için *yok oluş* şeklinde *cezalandırıcı* bir yaptırımla karşılaşır.

IX. kesitin eyleyenler şeması şu şekildedir:

Eyleyenler Şeması 6

Şiirde, eyleyenler şemasında *öznenin göndericisi* somuttur. Altıncı oğul (Ö13), babası (Ö1) tarafından uzamını değiştirmeye yöneltilir. (Ö1), (Ö13)'ü eyleme geçmesinde onu etkileyip üzerinde yönlendirici rol oynadığı için *eyleten öznedir*.

Ö13'ü değer nesnesi olan “*doğulu olarak kalmak*” isteği soyuttur.

Ö13'ün harekete geçmesi Ö1 tarafından tetiklendiği için Ö13, *güçlül (eyletilen)* öznedir. Aynı zamanda Ö13, edim aşamasında eylemi gerçekleştiren olduğu için de *gerçekleştirici* öznedir.

Özne'nin yani Ö13'nin eyleminin sonuçlarını alan ve kendisi için eylemin gerçekleştirildiği kişi olan Baba (Ö1), *gönderilen* konumundadır.

Ö13'ün değer nesnesine ulaşmasındaki *engelleyiciler*, “Batılılar ve içki”dir. Ö13, alkol bağımlısı olduğu için asıl amacından uzaklaşıp “*karanlıklara karışmıştır*”.

İzlenenin başlangıcında şu durum söz konusu idi: [Ö13 V N]¹⁵
→Yani başlangıçta, özne değer nesnesinden ayrıdır.

Sonuçta ise şu durum söz konusudur: [Ö13 V N]¹⁶→ özne, anlatının başında değer nesnesinden ayrı olduğu gibi anlatının sonunda da değer

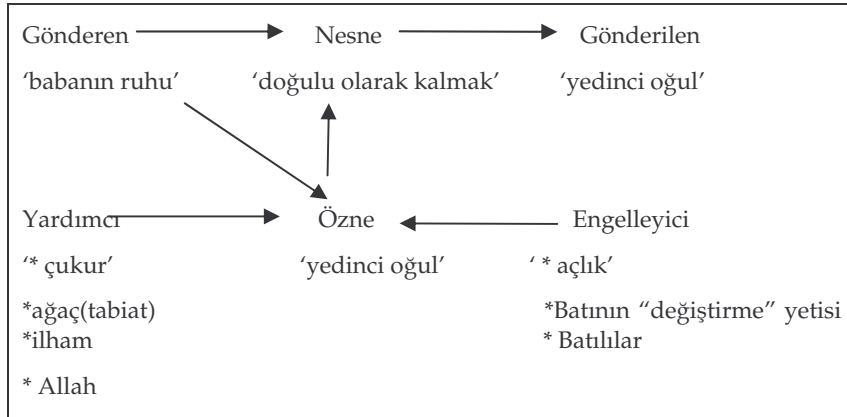
¹⁵ (Ö13, 6. oğul; N değer nesnesi “doğulu olarak kalmak”ı; V, ayrışımı temsil eder.)

¹⁶ (Ö13, 6. oğul; N değer nesnesi “doğulu olarak kalmak”ı; V, ayrışımı temsil eder.)

nesnesinden ayrıdır. Değer nesnesine kavuşamayan özne onurlandırıcı sınamada başarısız olduğu için yok oluşla cezalandırılır.

XI. kesitin anlatı izlencesinde yedinci oğul (Ö14), koşullandırıcı bir rol üstlenen gönderici konumundaki *babasının ruhu* ile ilişki kurar ve aralarında bir sözleşme yapılarak *eyletim* aşaması gerçekleşir. Yedinci oğul (Ö14), bu aşamadan sonra *yapma edincini* kazanarak *edim* evresine geçer. *Edim* aşamasında yedinci oğul (Ö14), göndericiyle yaptığı sözleşme gereği *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesine ulaşmak için uzamını değiştirerek Batıya ulaşır ve *doğulu olarak kalmak* için çaba sarf eder. Yedinci oğul (Ö14), *doğulu olarak kalmak* olan değer nesnesini gerçekleştirmek için çıktığı yolculukta *açlık ve batının değiştirme yetisi* gibi engelleyicilerle karşılaşır. Bu engelleyicilere karşı tanrıya dua eder ve ondan aldığı ilhamla bir çukur kazıp içine girerek batıya karşı koyar. Batının ortadan kaldırmaktan aciz kaldığı nurdan bir sütun dönüp göğe uzanır. Asıl amacından uzaklaşmayı başaran yedinci oğul (Ö14), değer nesnesini elde ettiği için *varoluş* şeklinde *ödüllendirici* bir yaptırımla karşılaşır.

IX. kesitin eyleyenler şeması şu şekildedir:

Eyleyenler Şeması 7

Şiirde, eyleyenler şemasında *öznenin göndericisi* soyuttur. Yedinci oğul (Ö14), babasının ruhu (Ö15) tarafından uzamını değiştirmeye yöneltilir. (Ö15), (Ö14)'ü eyleme geçmesinde onu etkileyip üzerinde yönlendirici rol oynadığı için *eyleten öznedir*.

Ö14'ün değer nesnesi "*doğulu olarak kalmak*" isteği soyuttur.

Ö14'ün harekete geçmesi Ö15 tarafından tetiklendiği için Ö14, *gücül* (eyletilen) öznedir. Aynı zamanda Ö14, *edim* aşamasında eylemi gerçekleştiren olduğu için de *gerçekleştirici* öznedir.

Özne'nin yani Ö14'ün eyleminin sonuçlarını alan ve kendisi için eylemin gerçekleştirildiği kişi yine kendisi, yani Ö14 olduğu için *gönderilen* konumundadır.

Ö14'in değer nesnesine ulaşmasındaki *engelleyciler*, Batılılar, açlık ve batının "*değiştirme yetisi*"dir.

Ö4'ün değer nesnesine ulaşmasındaki *yardımcıları*, "ağaç(tabiati), çukur ve çukuru kazmak için aldığı ilham"dır.

Başlangıç durumunda şu birleşim söz konusu idi: [Ö14 V N]¹⁷ →Yani başlangıçta, özne değer nesnesinden ayrıdır.

Sonuç durumunda ise şu durum söz konusudur: [Ö14 Λ N]¹⁸→ Özne, anlatının başında değer nesnesinden ayrı iken anlatının sonunda değer nesnesiyle beraberdir. Özne istediği değer nesnesine kavuşur. Değer nesnesine kavuşan özne *onurlandırıcı sınamada* başarılı olur ve ödüllendirilir.

2. "Masal" Şiirinin Söylem Düzeyi

2.1. Masal Şiirinde Uzam

Uzam 1: Doğu→ Şiirde sadece "doğu" olarak geçmekte ve herhangi bir ülke adı verilmemektedir.

"doğu" göstergesinin göstereni [d] [o] [ğ] [u] şeklinde bir ses zinciridir. "doğu" göstergesi içinde birçok anlambirimcik barındıran gösterilenleri çağırıştırır. TDK Sözlük'e göre "doğu" sözcüğünün anlamı "1. güneşin doğduğu ana yön ve bu yönde bulunan ülkeler, 2. Batının karşıtı" şeklindedir.

"doğu" göstergesi "güneşin doğduğu yön ve mekan" olarak kullanıldığında bir *gösterilene* (*gösterilen1*) ulaşır. Gösterilen (1), "doğu" göstergesinin düz anlamıdır. Birinci göstergede "*batı karşıtı*" gösterileni şiirde yeni bir bağlam kazanarak "*batılı değerlerin karşıtı*" şeklinde ikinci bir gösterilenle karşımıza çıkar. Böylece birinci gösterilende *düzanlam* katında olan sözcük, ikinci gösterilenle birlikte *yananlam* katına geçmiş olur. Şiirin geneli bakıldığında "doğu" göstergesinin düzanlamıyla birlikte yananlamının da kullanıldığı gözlemlenir.

¹⁷ (Ö14, 7. oğlu; N değer nesnesi "doğulu olarak kalmak"; V, ayrışımı temsil eder.)

¹⁸ (Ö14, 7.oğlu; N değer nesnesi "doğulu olarak kalmak"; Λ ; birleşimi temsil eder.)

Düzanlam katı:	
[d] [o] [ğ] [u]	Gösteren (1)
DOĞU: 1.güneşin doğduğu ana yön,2.Batının karşıtı	Gösterilen (1)

Yananlam katı:	
Batının karşıtı	Gösterilen(1) = Gösteren(2)
BATILI DEĞERLERİN KARŞITI	Gösterilen(2)

Doğu göstergesinde düzanlam katından yananlama geçiş

Uzam 2: Batı→ Şiirde “doğu” uzamı kadar önemli bir yer teşkil eden ikinci uzamdır. Şiirde sadece “batı” olarak geçmekte ve herhangi bir ülke adı verilmemektedir.

“batı” göstergesinin göstereni [b] [a] [t] [ı] şeklinde bir ses zinciridir. “batı” göstergesi içinde birçok anlambirimcik barındıran gösterilenleri çağırıştırır. TDK Sözlük’e göre “batı” sözcüğünün anlamı “1. güneşin battığı ana yön ve bu yönde bulunan ülkeler, 2. Doğunun karşıtı” şeklindedir.

Düzanlam katı:	
[b] [a] [t] [ı]	Gösteren (1)
BATI: 1. güneşin battığı ana yön, 2. Doğunun karşıtı	Gösterilen (1)

Yananlam katı:	
Doğunun karşıtı	Gösterilen(1) = Gösteren(2)
DOĞULU DEĞERLERİN KARŞITI	Gösterilen(2)

Batı göstergesinde düzanlam katından yananlama geçiş

“batı” göstergesi “güneşin battığı yön ve mekan” olarak kullanıldığında bir gösterilene(gösterilen1) ulaşır. Gösterilen(1), “batı” göstergesinin düz anlamıdır. Birinci göstergede “doğu karşıtı” gösterileni şiirde yeni bir bağlam kazanarak “doğulu değerlerin karşıtı” şeklinde ikinci bir gösterilenle karşımıza çıkar. Böylece birinci gösterilende *düzanlam* katında olan sözcük, ikinci gösterilenle birlikte *yananlam* katına geçmiş olur. Şiirin geneli bakıldığında “doğu” göstergesinin düzanlamıyla birlikte yananlamının da kullanıldığı gözlemlenir.

Uzam 3: Çöller→ TDK Sözlük’e göre “çöl” sözcüğünün anlamı “1. Kumluk, susuz ve ıssız geniş arazi, sahra, badiye, 2. Hiçbir şey yetişmeyen, olmayan yer” şeklindedir. Beşinci oğul, batı uzamından doğu uzamına geçmek için çıktığı yolculukta çöl uzamını kullanır. Doğu ve batı uzamı arasında yer alarak araf niteliği taşıyan çöl, beşinci oğlun “kum gibi eriyip gittiği” ve onun Batı karşısında yenilgiye uğrayarak yokoluşunun gerçekleştiği uzamdır.

3. Masal Şiirinde Mantıksal- Anlamsal Düzey

Sezai Karakoç’un “Masal” şiiri şairin “diriliş” felsefesi üzerine oturtulmuş bir şiirdir. Karakoç, diriliş kavramını, “kendini yeniden yaşama girişimi olarak ortaya değer koyma eylemi”¹⁹ şeklinde tanımlar.

Batı taklitçiliğiyle milletimiz yozlaştırılmadan, ruhları zedelenmeden kendi medeniyet ve kültürümüze sıkı sıkı sarılmamızı gerekli görür: “Kimileri kendi ruh içeriğimizi Batı ruh içeriğiyle değiştirme çabasına girişti. Böylece, toplumda ruh ikilemi doğdu. Biri ruhun geçmişini inkâr eden bir bölüm insan, öbürü de, dışarıdan gelen etkiyi yok sayıp hep aynı şekilde gitme çabasında olan bölüm olmak üzere toplumda adeta birbirine karışmadan yan yana yaşayan iki tip ruh bölümü oluştu. Bu, toplum ruhunun ortasından bölünmesi, hatta çatlaması demektir. Kültür değişimi bunalımı olarak adlandırılan bu oluş, gerçekte kültür özgünlüğünün yitişi, orijinalitesinin yitirilişi olayı idi. Bazıları da bir sentezde çareyi aradılar. Bu da doğu- batı sentezi şeklinde adlandırıldı. Cazip gibi gelen bu düşünce, gerçekte, pratikte uygulanması mümkün olmayan bir ütöpik karakter göstermektedir. Gerekli olan, yine kendi medeniyetimizin bin ve daha artık yıllık ruh yapısını esas almak, böylece bir ikileme ve bunalıma son vermek, ancak bu ruhu, son çağlarda içine düştüğü ezik, silik, kötümser, pasif durumdan çıkararak, aktif, dinamik, geçmişten ve gelecekte, doğudan, batıdan haberli, fakat temelde hep kendi kendisi olarak kalmasını bilen, olumlu ve yapıcı bir karaktere kavuşturmadır.”²⁰

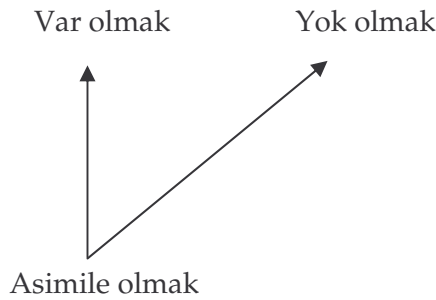
¹⁹ Sezai Karakoç (2003). *Diriliş Muştusu*, İstanbul: Diriliş yay., s.19

²⁰ Sezai Karakoç (1999). *Günlük Yazılar IV Gün Saati*, Diriliş yay., s. 142

“Masal” şiirinde, bir baba ve yedi oğlunun Karakoç’un felsefesine uygun olarak Batının *değiştirme yetisine* karşı direnerek *doğulu olarak kalma* gayretine tanık oluruz. Karakoç “Batılılaşma”yı, “Batı ülkeleri tarafından, İslam ülkelerine kurtuluş çareleri adı altında dolaylı bir şekilde sunduğu bir olgudur.”²¹ şeklinde tanımlar. Doğulu toplumların kurtuluş çareleri olarak gördükleri “batılılaşma” aslında doğuluların hastalığıdır: “Onlara göre Doktor Batı’dır. Hâlbuki bilmiyorlar ki, kendilerini “hasta eden”, “doktor”dur.”²² “batılılaşmaya paydos deyiş.”²³ ise ancak “diriliş” ile gerçekleşecektir.

“Diriliş”in gerçekleşebilmesi için Doğulu babanın oğulları batı ile mücadele eder. “Batılılaşma” hastalığına direnerek *doğulu olarak kalmak* için çaba sarf ederler. İlk altı oğul batı ile giriştikleri bu mücadelede yenik düşer. Birinci oğul, Batının düzenlediği şöenlere kendini kaptırır ve Batılıların asıl niyetini anlayamadı için *yok oluşla* cezalandırılır. İkinci oğul Batıda bir kıza âşık olur ve asıl amacını unutup onun peşinden giderek *yok oluşunu* hazırlar. Üçüncü oğul, açlık ve maddiyat engeline takılarak asıl amacından uzaklaşır ve yeni edindiği ‘değerler’, onu uşak mizaçlı biri hâline getirdiği için özünü koruyamayıp *doğulu olarak kalmayı* başaramaz ve *yok olur*. Dördüncü oğul, “kendi görenek ve ülküsünü günü geçmiş bir uygarlık” olarak gördüğü için *yok olmaya* mahkûm olur. Beşinci oğul, bir şairdir ve batıya karşı direniş gösterse de başarılı olmaz ve çöllerde kum gibi eriyip giderek *yok oluştan* kurtulamaz. Altıncı oğul, Batının “içki” tuzağına düşer ve bir alkol bağımlısı olarak “karanlıklara karışıp” *yok olur*. İlk altı oğul batı karşısında giriştikleri bu *Varoluş* savaşında benliklerini koruyamayıp asimile oldukları için onurlandırıcı sınamada *yok oluşla* cezalandırılır.

1., 2., 3., 4., 5., 6., oğlun dönüşümü şu şekilde şemalaştırılabilir:

²¹ Sezai Karakoç (2000). *Dirilişin Çevresinde*, İstanbul:Diriliş yay., s. 52

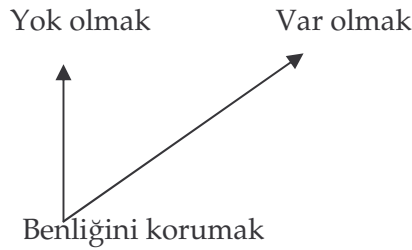
²² Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham*, İstanbul:Diriliş yay., s. 57

²³ Sezai Karakoç (1987). *İnsanlığın Dirilişi*, İstanbul: Diriliş yay., s. 71

Yedinci oğul ise kardeşlerinin düştüğü hataya düşüp doğulu değerlerinden vazgeçerek batı karşısında yenilmek istemez. Yedinci oğul özünü, benliğini, kimliğini kaybetmeyerek Batı karşısında direnen ideal insanı temsil eder. Yedinci oğulun vasıfları, Sezai Karakoç'un "diriliş eri" tasavvuruna uygundur. Yedinci oğul, babasını ve kardeşlerini batı karşısında kaybetmiştir. Kardeşleri batı medeniyeti karşısında benliklerini yitirerek asimile olmuştur. Karakoç'a göre "diriliş" tam da bu noktada gerçekleşebilir: "Yeniden doğuş bir medeniyetin, başka bir etki altına girmeden, kendi kendine sönmeye durumundan, kendini tazeleme işidir. Diriliş ise, bir medeniyetin başka bir medeniyetin etkisiyle asimile edilecek bir duruma gelmişken tekrar ayağa kalkması ve kurtulması demektir." ²⁴ "Diriliş, bir düşüşten çıkış ve kurtuluştur. Acı deneylerden sonra, varoluşun gerçek anlam ve amacına dönüşür Diriliş." ²⁵

Yedinci oğul, bu tanımlamalara uygun olarak kaybettikleriyle bir düşüş yaşar ve varoluşunun amacını kavrayarak "diriliş"ini gerçekleştirmek için mücadeleye girişir. Yedinci oğul, Batı'ya karşı başlattığı mücadelede, kendine yardımcı olsun diye Allah'a dua eder ve batının *değiştirme yetisinden* Yaratıcı'ya sığınır. Yedinci oğul, "O'na teslim oluş, fânîlere teslimiyetin sona erdiği demektir" ²⁶ olduğunu bildiği için O'ndan aldığı ilhamla bir çukur kazar ve yarı beline kadar çukurun içine girer. Günlerce açlığa karşı direnir ve batıların çukurdan çıkması için dil dökmelerine kanmaz. Sonunda "batının ortadan kaldırmaktan aciz kaldığı nurdan bir sütuna" dönüşür. Batı karşısında özünü koruyarak onların *değiştirme yetisine* direnerek *doğulu olarak kalabilmeyi* başaran yedinci oğul, bu şekilde *var oluşla* ödüllendirilir. Ve Sezai Karakoç'un felsefesine uygun olarak "diriliş"i gerçekleştirir.

7. oğulun dönüşümü şu şekilde ifade edilebilir:

²⁴ Sezai Karakoç (1999). *Günlük Yazılar II Sütun*, Diriliş yay., s 453-454

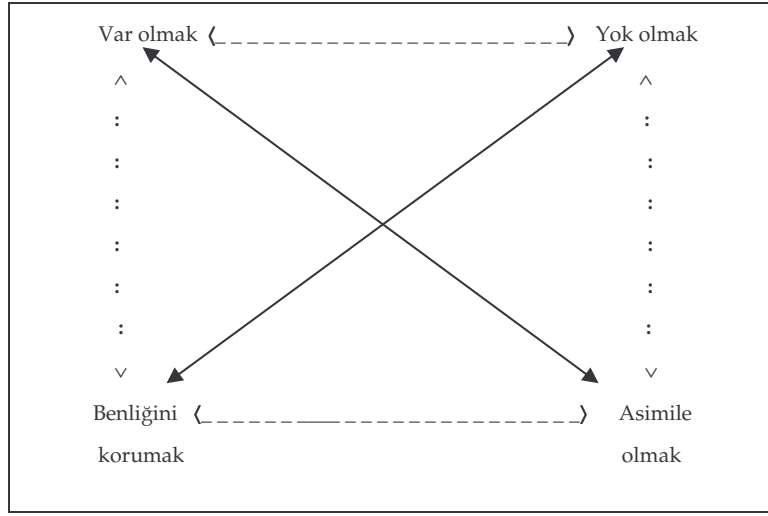
²⁵ Sezai Karakoç (2003). *Diriliş Muştusu*, İstanbul: Diriliş yay., s.21-22

²⁶ Sezai Karakoç,(2001). *Yitik Cennet*, İstanbul: Diriliş yay., s.71

Şiirde genel olarak batılı değerler karşısında değişmeden, doğulu olarak kalarak *benliğini korumak* konu edinilir. Şiir boyunca 1., 2., 3., 4., 5., 6., ve 7. oğlun yaşadığı en büyük çatışma doğulu olarak kalıp *benliğini korumak* ve batılı değerleri benimseyip *asimile olmak* çatışmasıdır.

Şiirin derin düzeyinde belirtilen gerçekler ortaya çıkarıldıktan sonra, anlatıdaki karşıtlıklardan yararlanarak göstergibilimsel dörtgeni oluşturabilir ve inceleyebiliriz.

Göstergibilimsel Dörtgen²⁷

“Varolmak” ile “benliğini korumak” ve “yok olmak” ile “asimile olmak” kavramları aralarında birbirleriyle içerme ilişkisi içindedir. “var olmak” ile “yok olmak” ve “benliğini korumak” ile “asimile olmak” kavramları birbirleriyle karşıtlık ilişkisi içerisindedir. “var olmak” ile “asimile olmak” ve “yok olmak” ile “benliğini korumak” kavramları da aralarında birbiriyle çelişkinlik ilişkisi içerisindedir.

Sonuç

Çalışmamızda, Sezai Karakoç’un “Masal” adlı şiirinin anlatı düzeyinde, kesitleme işlemi ve anlatı izlencesi incelenmiş; söylem düzeyinde, uzam kavramının düzenlenişi ortaya çıkarılmış; mantıksal

²⁷ Göstergibilimsel dörtgende, “{-----}” sembolü karşıtlık, “<.....>” sembolü içerme, “↔” sembolü çelişkinlik ifade eder.

anlamsal düzeyde ise verilmek istenen mesajlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kesitleme işlemi yalnızca *kişi ayrılığına* göre yapılmıştır. Anlatı düzeyindeki kesitleme işleminden yola çıkılarak şiirdeki derin-anlamsal düzeye (mantıksal-anlamsal düzey) ulaşılmaya çalışılmıştır.

Şiirin eyleyenler şemalarında da açıkça görüldüğü gibi, birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı oğlun *doğulu olarak kalma* değer nesnesini gerçekleştirilebilmeleri için *yardımcı* bir eyleyenden yoksun oldukları görülür. Bu sebeple ilk altı oğul bu değer nesnesini elde edemez. Oysa yedinci oğlun değer nesnesine kavuşmasında *yardımcı* bir eyleyen karşımıza çıkar: Allah. İlk altı oğul Batı'ya yenilerek *yok oluşa* sürüklenirken; yedinci oğul O'ndan aldığı ilham ve kuvvetle Batı'ya galip gelir ve *varlığını* sürdürür. Göstergebilimin yazınsal çözümlemeye ortaya koyduğu araçlarla şiirin yüzeyden derine anlamsal oluşum aşamaları incelendiğinde de görüldüğü gibi Karakoç'un "diriliş" felsefesindeki "diriliş eri"nin "diriliş"i gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu güç ile yedinci oğlun kuvvet aldığı güç ve *yardımcı* aynıdır.

KAYNAKÇA

- BARTHES, Roland (2012). *Göstergebilimsel Serüven*, Çev. Mehmet Rifat- Sema Rifat, İstanbul: YKY.
- GÜNAY, Doğan, (2002). *Göstergebilim Yazıları*, İstanbul: Multilingual yayınları.
- ERKMAN-AKERSON, Fatma, (2005). *Göstergebilime Giriş*, İstanbul: Multilingual yayınları.
- RİFAT, M., (2007). *Homo-Semioticus ve Genel Göstergebilim Sorunları*, İstanbul: YKY.
- RİFAT, M.,(2007). *Metnin Sesi*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- RİFAT, M.,(2005). *XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları (2.temel kuramlar)*, İstanbul: YKY.
- PROOP, Vladimir (2011), *Masalım Biçimbilimi*, Çev.: Mehmet Rifat- Sema Rifat, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- RİFAT, M., (2009). *Göstergebilimin ABC'si*, İstanbul: Say Yayınları.
- KARAKOÇ, Sezai, *Çağ ve İlham*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- KARAKOÇ, Sezai, (2003). *Diriliş Muştusu*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- KARAKOÇ, Sezai, *Gün Doğmadan*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- KARAKOÇ, Sezai, (2000). *Dirilişin Çevresinde*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- KARAKOÇ, Sezai, (1999). *Günlük Yazılar IV Gün Saati*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- KARAKOÇ, Sezai, (1999). *Günlük Yazılar II Sütun*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- KARAKOÇ, Sezai, (1987). *İnsanlığın Dirilişi*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- KARAKOÇ, Sezai, (2001). *Yitik Cennet*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- KIRAN, Zeynel (2002). *Dilbilime Giriş*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- KOLLEKTİF (2001). *Göstergebilim Tarrışmaları*, İstanbul: Multilingual Yayınları.
- UÇAN Hilmi, (2006). *Yazınsal Eleştiri ve Göstergebilim*, Ankara: Hece Yayınları.